

ОБЩИНА КРУШАРИ
ДЕТСКА ГРАДИНА С.КРУШАРИ

9410, с. Крушари, община Крушари, област Добрич, ул. "Христо Смирненски" №15
Тел. 05771/22-66, E-mail: info-800220@edu.mon.bg

Утвърдил:

Директор на ДГ - Диана Иванова

със заповед №.....

ПРОГРАМА

**ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА
ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ**

I. ФИЛОСОФИЯ НА ПРОГРАМАТА

Ние приемаме приобщаващото образование като ориентиран подход, като среда в която всяко дете се чувства полезно, ценено и включено в живота на детската общност на групата, в която всички са приобщени в усещането си за принадлежност и взаимна свързаност с останалите.

Според някои учени „Приобщаващото образование обхваща повече дейности от обучението в детската градина и то включва:

- Ø дейности в дома, общността, неформалните и неофициални системи;
- Ø утвърждава, че всички деца са обучаеми;
- Ø подпомага образователните структури, системи и методологии да посрещнат потребностите на всички деца;
- Ø признава и зачита различията между децата, свързани с възрастта, пола, етническата принадлежност, езика, уврежданията и т.н.;
- Ø то е динамичен процес, който постоянно се развива в зависимост от културата и контекста;
- Ø то е част от по-обхватната стратегия за изграждане на приобщаващо общество.

II. ПРИНЦИПИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие със следните принципи:

1. гарантиране на правото на всяко дете на достъп до детска градина най-близо до неговото местоживееие и на правото му на качествено образование;
2. гарантиране на достъпа на всяко дете до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на обучението и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;
3. прилагане на диференцирани педагогически подходи в съответствие с интересите и стимулиращи мотивацията на детето, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
4. приемане и зачитане на уникалността на всяко дете - индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че детето да развие максимално своя потенциал;
5. равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат при ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина
6. системен и холистичен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища - управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата
7. сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование - детската градина, училището, центърът за подкрепа за личностно развитие, детето, семейството и общността;
8. намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата в дейността на детската градина.
9. нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на децата за живот в приобщаващо общество;
10. гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на децата в зависимост от спецификата на обществения живот.
11. изграждане на позитивен психологически климат в ДГ .

III. РАННО ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

1. Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата се извършва в процеса на предучилищното образование.
2. Ранното оценяване се извършва от педагогическите специалисти в детската градина.
3. Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата в детската градина включва:

3.1. ранно оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения - от учителите в групата в детската градина и/или от психолога, и/или от логопеда в детската градина;

3.2. определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език - от координиращия екип съвместно с учителите в групата в детската градина и/или по инициатива и писмено заявление до директора от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето;

3.3. определяне на необходимост от извършване на оценка от екип за подкрепа за личностно развитие на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето - от координиращия екип съвместно с учителите в групата в детската градина и/или по инициатива и писмено заявление до директора от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, при:

а) затруднения във физическото, познавателното, езиковото, социалното, сензорното, емоционалното, творческото развитие на детето спрямо децата от същата възрастова група;

б) наличие на рискови фактори и обстоятелства в средата на детето;

в) наличие на хронични заболявания, които възпрепятстват обучението, научаването и участието на детето в дейността на детската градина;

г) наличие на изяви силни страни на детето в областта на изкуствата и спорта, които се нуждаят от развитие и стимулиране.

4. Ранното оценяване по т.8, т.9, се извършва на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпване за първи път на детето в детската градина.

5. Оценяването се извършва чрез скрининг за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения.

6. Оценяването се провежда индивидуално за всяко дете с писменото съгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, след информирането му за начина на провеждането и за ползата от прилагането на скрининга.

7. След провеждане на оценяването родителят, представителят на детето или лицето, което полага грижи за детето, се запознава с резултатите от него.

8. В зависимост от резултатите от оценяването координиращият екип съвместно с родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, определя за всяко дете дейности от общата и/или от допълнителната подкрепа за личностно развитие, които се предоставят съобразно индивидуалните потребности на детето.

9. На децата на 5- и 6-годишна възраст в подготвителните групи в детските градини или в училищата, които осъществяват задължително предучилищно образование, се

извършва оценка на риска от обучителни затруднения. В 14-дневен срок преди края на учебното време на учебната година учителят на съответната подготвителна група установява готовността на детето за училище. Готовността на детето за училище отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие. Ранното оценяване на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по Чл. 17 т. 8, т. 9 се извършва след обучение на педагогическите специалисти в детските градини, които ще извършват оценяването, организирано и/или проведено от специалисти на Държавния логопедичен център и на регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

10. Провеждането на ранното оценяване се наблюдава и подкрепя методически от специалисти на Държавния логопедичен център и на регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

IV. ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЩА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

1. Общата подкрепа за личностно развитие се осигурява от постъпването на детето в детската градина съобразно индивидуалните му потребности.

2. Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в детската градина или в училището.

3. Общата подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към всички деца в групата и гарантира участието и изявата им в образователния процес и в дейността на детската градина, включва:

- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;

- занимания по интереси в клубове;

- грижа за здравето въз основа на информация от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за здравословното състояние на детето и за проведени медицински изследвания и консултации и при взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет в детската градина;

- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

4. Общата подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към превенцията на обучителните затруднения, се изразява във включване на отделни деца в дейности според техните потребности, установени след ранното оценяване по чл. 8, ал. 3, т. 1 и 2 от Наредба за приобщаващото образование, като :

- обучение чрез допълнителни модули за деца, които не покриват ДОС за съответната възраст;

- прилагане на програми за психомоторно, познавателно и езиково развитие; - индивидуална и групова работа при установени езикови и/или емоционално-поведенчески, и/или сензорни затруднения.

5. Дейността по т.11 се извършва от обучен специалист/учител/ директор в детската градина, а по т. 2 и 3 - от психолог, логопед или от друг педагогически специалист при необходимост - рехабилитатор на слуха и говора и др.

6. Учителите в групата установяват напредъка на всяко дете, което е включено в дейности по т.11, поне два пъти в рамките на учебната година въз основа на материали от дейността му - рисунки и други творчески работи на детето, както и в резултат на писмени становища от логопеда, психолога или от друг специалист за развитието на детето. За резултатите от напредъка на детето учителите изготвят доклад до директора. Материалите, становищата и докладът се съхраняват в детското портфолио и в личното образователно дело на детето

7. Екипната работа включва:

7.1. обсъждане на дейностите за обща подкрепа, в които се включват децата - обмен на информация и на добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата

7.2. провеждане на регулярни срещи, когато са за целите на превенцията, между малка група учители и други педагогически специалисти в детската градина, съответно между класния ръководител, учители и други педагогически специалисти в училището, за:

а) преглед и обсъждане на информацията по обучението и развитието на дете или ученик;

б) набелязване на конкретни мерки за обща подкрепа само за отделни деца

7.3. На родителя, представителя на детето или на лицето, което полага грижи за детето, се предоставя информация за работата с детето или ученика и при необходимост се кани на срещите.

7.4 По време на срещите се води протокол, който се подписва от всички участници в срещата и се съхранява от координатора на координиращия екип

7.5. Графикът на срещите се прилага към годишния план за дейността на детската градина и се актуализира при необходимост.

8. Заниманията по интереси по чл. 13, т. 2 и чл. 15, т. 3 от Наредба за приобщаващото образование включват:

8.1. дейности за стимулиране развитието на личностни качества, комуникативни и познавателни способности, социални и творчески умения и изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство;

8.2. изяви, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище;

9. Заниманията по интереси може да се провеждат чрез различни организационни педагогически форми - състав, група, ансамбъл, отбор и др. по предварително изготвени програма и план за провеждане. Организационните форми се предлагат от директора на педагогически съвет, съобразно възрастовите групи и епидемичната обстановка. Те се организират за децата от 3- 7 г., след като родителите са запознати на среща и с писменото им съгласие. Изготвя се доклад и план за работа с всяко дете. Модулите включват от 5 -8 деца, групирани по възраст. В края на учебната година ръководителите на групите по модулите изготвят доклад за постигнати резултати с детето, вследствие на взаимодействието с тях.

10. Логопедичната работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения се осъществява от логопеди в детски градини,

и включва:

10.1. превенция на комуникативните нарушения и на обучителни трудности;

10.2. диагностика на комуникативните нарушения;

10.3. корекционно-терапевтична дейност при установени индикации за комуникативни нарушения:

а) групова работа с логопед при нарушения на артикулацията и при нарушения на темпа и ритъма на речта (заекване) - от 2 до 3 деца, а при нарушения на писмената реч и при нарушения на математическите умения - от 3 до 5 деца;

б) индивидуална работа с логопед - при останалите комуникативни нарушения и обучителни трудности;

10.4. консултативна дейност с учители и родители/представители на децата/лица, които полагат грижи за децата с комуникативни нарушения.

11. Логопедичната превенция на комуникативните нарушения и обучителни трудности включва:

11.1. определяне на потребностите на децата от логопедична работа.

12. Логопедичната диагностика на комуникативните нарушения включва:

12.1. диагностика при нарушения на говора;

12.2. невропсихологична диагностика на входно и изходно равнище на деца от 3- до 6-годишна възраст

12.3. диагностика на езиковата компетентност на деца от 3- до 6-годишна възраст.

13. Корекционно-терапевтичната дейност при установени индикации за комуникативни нарушения включва:

13.1. изготвяне на индивидуални програми за корекционно-терапевтична дейност за всички деца с комуникативни нарушения;

13.2. осъществяване на ранно логопедично въздействие при деца на 3 - 4-годишна възраст с комплексни комуникативни нарушения и с риск от обучителни затруднения;

13.3. провеждане на корекционно-терапевтична дейност с деца с комуникативни нарушения.

14. Консултативната дейност включва:

14.1. консултиране на учители за особеностите и потребностите на деца с комуникативни нарушения и предоставяне на методическа подкрепа при работата с деца с комуникативни нарушения;

14.2. консултиране, подкрепа и мотивиране на родителите/представителите на децата/лицата, които полагат грижи за децата с комуникативни нарушения, за активно участие в логопедичния процес.

V. АНАЛИЗ НА РЕАЛНАТА СИТУАЦИЯ

В ДГ с. Крушари към 15.09.2022 г. са записани и посещават 98 деца в 6 разновъзрастови групи на възраст 3-7 години. В детското заведение се обучават и възпитават предимно деца от ромски произход, чийто майчин език не е български. По-голямата част от децата не владеят български език, което затруднява процеса на работа и комуникация. Няма данни за етническа и друга дискриминация. В детското заведение не се обучават деца със СОП.

СФЕРИ НА ПОДКРЕПА	ДЕЙНОСТИ ОБЩА ПОДКРЕПА	ДЕЙНОСТИ – ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА
Подкрепа лично на децата	1. Определяне на координатор и осъществяване на мониторинг за съвместно с педагогическата колегия.	1. Предложение до директора за създаване на екип за подкрепа, в случай че има индикации за него. Дейностите се реализират съгласно ДОС за Приобщавашо
	2. Разпознаване на потребността от предоставянето на обща подкрепа за лично развитие на детето.	2. Оценката на индивидуалните потребности на деца със

3. Екипна работа между учителите специални образователни и родителите, другите потребности се извършва от педагогически специалисти. психолог, логопед, ресурсен

5. Занимания по допълнителни учител, а при лица с увреден слух модули и интереси, работа по – и от рехабилитатор на слуха и проекти и НП. говора, съвместно с учителите, които преподават на детето.

6. Политиката на детското заведение за противодействие на Оценява се познавателно тормоза в детското заведение се развитие, комуникативни реализира на равнище детска умения, социални умения, градина и на равнище възрастова физическо развитие и адаптивно група , като на всяко едно от тези поведение, психични реакции, равнища се осъществяват дейности семейно функциониране.

по превенция и интервенция -
/План на Комисията за дете в риск 3. Оценката на индивидуалните за справяне с тормоза, механизъм потребности на деца в риск се и алгоритъм на действие/. извършва от психолог и/или от социален работник съвместно с

7. Стимулиране развитието на учителите, които преподават на личностни качества, социални и детето в съответната възрастова творчески умения в областта на група в детското заведение. технологиите, изкуствата, спорта, Оценяват се рисковите и здравното образование. Дейности защитните фактори в ситуацията разработени в Годишен план за на детето и неговата среда. дейността на ДГ /

Изграждане на позитивен психологически климат

1. Създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между Допълнителната подкрепа за всички участници в образователния лично развитие се реализира процес. чрез план за подкрепа екип.

2. Предоставяне на методическа Работата по конкретен случай е помощ на учителите за превенция срочна и цели подкрепа за автономното функциониране на на насилието и за преодоляване на детето, развитието на неговите проблемното поведение на децата. силни страни, както и предотвратяване на отпадането

3. Работа със средата, в която е му от образователната система. детето — семейството, децата в социогрупата.

Достъпност средата и работа общността

на 1. Осигуряване на достъпна среда – архитектурна, обща и в рампи и пр. за деца със СОП. специализирана подкрепяща

2. Превенция на дискриминационните практики, специализирано оборудване, дидактически материали,

чрез работа на екипа.

методики и специалисти / при възникване на потребност от

3. Работа с Обществения съвет за това/
подкрепа на дейностите по
личностното развитие.

4. Участие екипа при превенция на
рисково поведение, интеркултурно
и гражданско образование.

Настоящата програма е приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 1 / 18.09.2023 г. Програмата се актуализира в началото на всяка учебна година и при настъпили промени в нормативните актове, ако Педагогическият съвет прецени, че спецификата на образователно-възпитателния процес налага това.

Програмата за предоставяне на равни възможности за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи се намира в кабинет директор на ДГ .